

DOI: 10.34015/2523-4552.2024.4.07

УДК 42.9: 343.162.4

*Дуліба Є. В.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного
права і галузевих дисциплін
Навчально-наукового інституту права
Національного університету
водного господарства та
природокористування
ORCID: 0000-0003-2651-4977*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО СУДДІ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ

У науковій статті досліджується адміністративно-правовий статус слідчого судді Вищого антикорупційного суду (ВАКС), що здійснює судовий контроль за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. До особливостей адміністративно-правового статусу віднесено: порядок набуття статусу; здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні у трьох основних напрямках (розгляд клопотань по заходах забезпечення кримінального провадження, розгляд клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукові) дії; розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора); пріоритетність здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні над виконанням повноважень судді щодо здійснення правосуддя; дискреційний характер повноважень; особливий характер реалізації повноважень слідчого судді, що зумовлений предметною і суб'єктною підсудністю справ ВАКС.

Окрему увагу приділено аналізу статистичних показників діяльності слідчих суддів ВАКС у 2022–2023 роках, які свідчать про значне навантаження на слідчих суддів і водночас підтверджують важливість їхньої діяльності. Зроблено висновок, що слідчий суддя ВАКС є гарантом забезпечення законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав і свобод людини в Україні. Саме від його професійної діяльності значною мірою залежить дотримання прав і свобод учасників кримінального провадження, ефективність досудового розслідування та досягнення завдань кримінального процесу в цілому.

Ключові слова: *слідчий суддя, Вищий антикорупційний суд, адміністративно-правовий статус, судовий контроль, корупційні правопорушення, захист прав і свобод людини і громадянина.*

Постановка проблеми. Ефективне розслідування корупційних кримінальних порушень є важливим для боротьби з корупцією в нашій державі, що становить одну з найсерйозніших і найнебезпечніших соціальних проблем для будь-якої держави, стримує її розвиток, в також підриває демократичні засади. Одним із ключових показників Індексу верховенства права у світі є кримінальне правосуддя, що узагальнює такі аспекти, як ефективність досудового розслідування, своєчасність і обґрунтованість судових рішень, недопущення дискримінації, а також дотримання прав обвинувачених та належних процедур відповідно до національного законодавства. На жаль, відповідно до даних Індексу верховенства права за 2022-2023 роки, позиції України у сфері кримінального правосуддя суттєво погіршилися. Так, в цілому, за Індексом верховенства права якщо у 2022 році Україна посіла 76 місце з 140 країн, то вже у 2023 року – 89 місце з-поміж 142 країн. Аналогічна негативна динаміка спостерігається і за показником кримінальне правосуддя: 93 місце у 2022 році та 97 місце у 2023 року. Таке зниження показників обумовлене, зокрема, низькою результативністю кримінальних розслідувань, недостатньою неупередженістю процесу, недотриманням прав обвинувачених і недотриманням процедур [1, с. 169; 2, с. 141]. Усе це свідчить про існування системної проблеми у сфері кримінальної юстиції, вирішення якої вимагає ефективного судового контролю за досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень, дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. У цьому контексті

особливої актуальності набуває діяльність слідчого судді Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС), який здійснює судовий контроль за досудовим розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, що мають підвищений суспільний резонанс, а також контроль за дотриманням прав, свобод та законних інтересів усіх учасників таких кримінальних проваджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі питання адміністративно-правового статусу слідчого судді ВАКС розглядалися різними вченими. Так, зокрема, В. Селезньов, В. Кондрич, С. Адабаш у своїй науковій розвідці «Повноваження слідчого судді Вищого антикорупційного суду» (2019) визначили проблематику та діяльність слідчого судді ВАКС на період формування й підготовки до запуску новоствореного органу [3]. О. Меньяйлов у науковій статті «Особливості діяльності суддів ВАКС: правові засади» здійснив аналіз правових засад діяльності суддів ВАКС [4]. У своїй дисертаційній роботі «Суддя вищого антикорупційного суду як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин» (2021) О. Савицький розглядав функції слідчого судді під час досудового розслідування та здійснив розподіл повноважень слідчого судді [5]. Поряд із цим, варто відзначити, що сьогодні зростає потреба у більш глибокому та комплексному дослідженні адміністративно-правового статусу слідчого судді ВАКС.

Постановка завдання. Метою наукової статті є розкрити адміністративно-правовий статус слідчого судді ВАКС, а головними завданнями є проаналізувати чинне законодавство України та практику

діяльності слідчих суддів ВАКС, виділити особливості адміністративно-правового статусу слідчого судді ВАКС.

Виклад основного матеріалу.

Адміністративно-правовий статус слідчого судді ВАКС доцільно розглядати як сукупність суб'єктивних прав і обов'язків, закріплених нормами адміністративного права, які реалізуються як у межах адміністративних правовідносин, так і поза їх межами [6, с. 64], як сукупність правових засобів, що визначають місце і роль судді під час здійснення правосуддя, що складається з сукупності й обсягу його правосуб'єктності, обов'язків і прав, незалежності і недоторканості та спеціальної дисциплінарної відповідальності судді [7, с. 284].

Варто почати з того, що створення ВАКС обумовлено потребою в більш ефективному розгляді справ про вчинення корупційних кримінальних правопорушень на найвищому рівні в державі. ВАКС здійснює правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства з метою захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень за статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 Кримінального кодексу України (за умови вчинення їх шляхом зловживання службовим становищем), статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 368-3 – 369-3, 206-2, 209, 211, 366-2, 366-3 Кримінального кодексу України, якщо наявна хоча б одна з таких умов: кримінальне правопорушення вчинене відповідним суб'єктом (наприклад, Прем'єр-міністром, його заступниками і членами Кабінету

Міністрів, державними службовцями, що займають посади категорії «А») (п. 1 ч. 5 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України); відповідний розмір предмета кримінального правопорушення або завданої ним шкоди (п. 2 ч. 5 ст. 216 КПК України); вчинення кримінального правопорушення «адресатом активного підкупу чи впливу» (п. 3 ч. 5 ст. 216 КПК України) [8].

ВАКС, здійснюючи правосуддя, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [9]. Одночасно ВАКС забезпечує належний судовий контроль за досудовим розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, а також за дотриманням прав, свобод та законних інтересів усіх учасників кримінального провадження [10].

Згідно з п.18 статті 3 КПК України слідчий суддя – це суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у визначеному порядку судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні [8].

Слідчий суддя у ВАКС обирається з числа суддів цього суду зборами суддів, на яких обговорюються питання внутрішньої діяльності суду та приймаються колективні рішення з обговорюваних питань [10; 9]. Звідси слідує, що адміністративно-правовий статус слідчого судді набувається суддею після прийняття рішення зборами суддів про його обрання. В цьому

контексті варто зазначити, що чинне законодавство України не містить жодних вимог чи обмежень до кандидата на виконання функції судового контролю, а отже, кожен суддя, який працює ВАКС, може бути обраний на слідчого суддю. Слідчі судді ВАКС обираються на строк не більше двох років із можливістю повторного переобрання за особистою добровільною згодою [10]. Так, наприклад, з початку діяльності ВАКС судочинство як у суді першої інстанції здійснювалося 27 суддями, з них повноваження слідчих суддів виконували 6 суддів [11], у 2020 році – 9 суддів [12], з 2021 року – 12 суддів [13; 14; 15]. Суддя ВАКС втрачає статус слідчого судді після закінчення строку виконання повноважень із здійснення судового контролю.

Слідчий суддя ВАКС, здійснюючи судовий контроль за досудовим розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, а також за дотриманням прав, свобод та законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, виступає гарантом забезпечення законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав і свобод людини в Україні. Слідчий суддя запобігає неправомірним діям і рішенням, що порушують конституційні права та свободи громадян; відновлює права, безпідставно порушені органами досудового розслідування та прокуратурою; надає правомірним діям і рішенням слідчого, прокурора юридичної сили, легалізуючи таким чином отримані докази; сприяє винесенню правосудного вироку при розгляді кримінальної справи в суді [16, с. 79]. Отже, саме від діяльності слідчого судді безпосередньо залежить не

лише дотримання конституційних прав і свобод учасників кримінального провадження, а й досягнення загальних завдань кримінального процесу. Підтвердженням важливості ролі слідчого судді ВАКС є статистичні дані діяльності таких осіб у ВАКС за 2022-2023 роки, яка демонструє високе навантаження та водночас ефективність виконання покладених функцій. Так, зокрема, у 2022 році на розгляді слідчих суддів ВАКС перебувало 6719 звернень, поданих на стадії досудового розслідування, з яких 5833 клопотання слідчих, дізнавачів, прокурорів та інших осіб під час досудового розслідування, 750 скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчих, дізнавачів, прокурорів під час досудового розслідування та 136 заяв про відвід під час досудового розслідування. 5746 з 5833 клопотань розглянуто, з яких по суті 5369 (4733 із задоволенням вимог, 630 з відмовою у задоволенні вимог), 377 провадження завершено без розгляду по суті вимог. Розглянуто 720 скарг, з яких 444 по суті вимог скарги (298 – відмовлено, 146 – задоволено вимоги), 276 завершено без розгляду по суті вимог. З 136 заяв про відвід задоволено лише 15 заяв. У 2023 році на розгляді слідчих суддів ВАКС перебувало 10944 клопотань, скарг та заяв, поданих на стадії досудового розслідування кримінальних проваджень, з них 9141 клопотання слідчих, дізнавачів, прокурорів, інших осіб, 1583 скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчих, дізнавачів, прокурорів та 220 заяв про відвід під час досудового розслідування. 9082 з 9141 клопотань розглянуто, з яких по суті 8500 (7266 із задоволенням вимог, 1228 з

відмовою у задоволенні вимог), 582 проваджень завершено без розгляду по суті вимог. Розглянуто 1549 скарг, з них 960 по суті вимог скарги (227 – задоволено вимоги, 733 – відмовлено в задоволенні вимог), 589 проваджень завершено без розгляду по суті вимог. З 218 заяв про відвід задоволено лише 13 [14; 15].

Особливістю діяльності слідчого судді ВАКС є те, що він не звільняється від виконання обов'язків судді щодо здійснення правосуддя, однак здійснення ним повноважень із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні враховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення [9]. Таким чином, виконання обов'язків слідчого судді ВАКС має пріоритетне значення над виконанням обов'язків суддів щодо здійснення правосуддя.

Права, повноваження та обов'язки слідчого судді ВАКС визначаються Законами України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» [9], від 07.06.2018 № 2447-VIII «Про вищий антикорупційний суд» [10], КПК України [8], Кодексом суддівської етики [17].

Проаналізувавши норми КПК України, можна зробити висновок, що сьогодні слідчий суддя ВАКС здійснює судовий контроль по трьох напрямках: 1) розгляд клопотань по заходах забезпечення кримінального провадження (судовий виклик і привід, накладення грошового стягнення, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, відсторонення від посади, тимчасове доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна, арешт майна, за-

тримання особи, запобіжні заходи; 2) розгляд клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій; 3) розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора [8].

Відповідно до звітів ВАКС за 2022-2023 роки найбільш клопотань слідчі судді ВАКС розглядали про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, тимчасового доступу до речей і документів, проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, арешт майна, скасування арешту майна, продовження строку досудового розслідування, застосування, зміна чи скасування запобіжних заходів. Основними питаннями, що піднімалися у скаргах, були питання бездіяльності слідчого, дізнавача, прокурора щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР або про іншу бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора; рішення слідчого, дізнавача, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій; повідомлення слідчого, дізнавача, прокурора про підозру, рішення слідчого, дізнавача, прокурора про зупинення досудового розслідування [14;15].

Конкретні повноваження слідчого судді містяться у багатьох нормах КПК України, що регламентують підстави, умови та порядок розгляду клопотань про забезпечення кримінального провадження (статті 132, 142, 146, 151, 156, 157, 163, 172, 176, 189, 193, 199 КПК України тощо) та проведення негласних слідчих (розшукових) дій (стаття 248 КПК України), а також

порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора під час досудового розслідування (стаття 306 КПК України).

Варто погодитися з думкою О. Чучман, що повноваження слідчого суду у переважній більшості мають дискреційний характер, оскільки надають можливість слідчому судді на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст рішення, яке приймається, через можливість вибору на власний розсуд одного з кількох варіантів рішень, передбачених КПК України [18, с. 99].

Однією з особливостей діяльності слідчого судді ВАКС є те, що розглядаючи клопотання, слідчий суддя, перш за все, має перевірити чи існують підстави віднесення кримінального провадження до підсудності ВАКС, а також причетності особи до вчинення корупційного злочину. Так, наприклад, сьогодні склалася негативна практика, коли до ВАКС часто надходять клопотання, у яких йде мова про кримінальні правопорушення, які не віднесені до предметної підсудності ВАКС, коли детективи у судовому засіданні не можуть довести, що предмет кримінального правопорушення або завданої ним шкоди в п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, а лише висловлюють припущення щодо завищення цін матеріалів; детективи не надають чіткої кваліфікації злочину, наприклад, передбаченого ч. 5 статті 191 КК України, а тому сам по собі великий розмір предмету даного злочину не дає підстави віднести його до корупційних та встановити

підсудність кримінального провадження ВАКС [19, с. 10].

Сьогодні відповідно до узагальнення судової практики з розгляду слідчими суддями ВАКС клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів (за 2019, 2020 роки) під час перевірки слідчий суддя має враховувати такі критерії: підсудність справи ВАКС, звернення уповноваженим суб'єктом, якщо у клопотанні мова йде про спеціальних суб'єктів, відповідність кваліфікації діяння тяжкості злочинів, причетність особи, щодо якої ставиться питання про надання дозволу, до події кримінального правопорушення, необхідність проведення негласних заходів у сукупності з неможливістю отримання інформації в інший спосіб, можливість унікально ідентифікувати особу, щодо якої ставиться питання про надання дозволу на проведення негласних заходів [19, с. 7].

Слідчий суддя ВАКС, здійснюючи контроль за дотриманням прав учасників кримінального провадження, має забезпечити не лише законність застосування процесуальних примусових заходів, а й неупередженість та об'єктивність у процесі розгляду матеріалів, що подаються прокурором чи стороною захисту.

Правова природа проваджень, які здійснюються слідчим суддею, передбачає необхідність перевірки не лише дотримання процесуального порядку вирішення клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження чи проведення слідчих (розшукових) дій, а й оцінки таких клопотань на пред-

мет доцільності застосування таких заходів чи здійснення слідчих (розшукових) дій та обґрунтованість внесеного клопотання [20]. Так, зокрема, у п. 5 статті 132 КПК України зазначено, що слідчий суддя зобов'язаний враховувати можливість без застосованого заходу забезпечення кримінального провадження отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні [8].

Щодо обов'язків, то слідчий суддя ВАКС, здійснюючи судовий контроль за досудовим розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, а також за дотриманням прав, свобод та законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, зобов'язаний справедливо, безсторонньо та своєчасно розглядати і вирішувати клопотання відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства [9]. Так, наприклад, відповідно до статті 248 КПК України слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. До того ж у статті 206 КПК України визначено загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини, в тому числі і слідчого судді [8].

Слідчий суддя також зобов'язаний дотримуватися правил суддівської етики, виявляти повагу до учасників процесу, не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення [9; 17].

Поряд з цим, слідчого суддю ВАКС може бути притягнуто до дисциплінарного відповідальності в порядку дисциплінарного провадження. Наприклад, суддю можна притягнути до дисциплінарної відповідальності, якщо він умисно або внаслідок недбалості допустив порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, не зазначив в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суту спору, порушив принципів здійснення судочинства, безпідставно затягував або не вживав заходи щодо розгляду заяв, скарг, допустив порушення поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя тощо [9]. Відповідно до статті 107 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» право на звернення із скаргою щодо дисциплінарного проступку слідчого судді має будь-яка особа (фізична чи юридична), які реалізують це право особисто або через адвоката [9].

Висновки. Проведений аналіз нормативно-правових актів, що регламентують діяльність ВАКС, а також практики здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні за 2022–2023 роки слідчими суддями цього суду, дає підстави стверджувати, що слідчий суддя ВАКС виступає гарантом забезпечення законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав і свобод людини в Україні. Саме від його професійної діяльності значною мірою залежить дотримання прав і свобод учасників кримінального провадження, ефективність досудо-

вого розслідування та досягнення завдань кримінального процесу в цілому. Особливостями адміністративно-правового статусу слідчого судді ВАКС є:

1. Порядок набуття статусу. Слідчим суддею ВАКС може бути будь-який суддя цього суду, який обраний зборами суддів для здійснення повноважень із судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Адміністративно-правовий статус слідчого судді набувається суддею після прийняття рішення зборами суддів про його обрання на виконання повноважень слідчого судді на строк до двох років і втрачається після завершення цього строку.

2. Здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні у трьох основних напрямках: розгляд клопотань по заходах забезпечення кримінального провадження (судовий виклик і привід, накладення грошового стягнення, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, відсторонення від посади, тимчасове доступ до речей і до-

кументів, тимчасове вилучення майна, арешт майна, затримання особи, запобіжні заходи; розгляд клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукові) дії; розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора.

3. Пріоритетність здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні над виконанням повноважень судді щодо здійснення правосуддя;

4. Дискреційний характер повноважень.

Особливий характер реалізації повноважень слідчого судді. Здійснення судового контролю за досудовим розслідуванням корупційних і пов'язаних із ними кримінальних правопорушень, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні залежить від предметної та суб'єктної підсудності справ ВАКС, що зумовлює необхідність перш ніж розглядати клопотання чи скаргу перевірити чи існують підстави віднесення кримінального провадження до підсудності ВАКС, а також причетності особи до вчинення корупційного кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. World Justice Project. Rule of Law Index 2022. URL: <https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJPIIndex2022.pdf>
2. World Justice Project. Rule of Law Index 2023. URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/downloads/WJPIIndex2023.pdf>

3. Селезньов В. А., Кондрич В. В. Адабаш С. А. Повноваження слідчого судді вищого антикорупційного суду. *Право та державне управління*. 2019. № 2(35). Том 2. С. 105–108. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-2.15>
4. Меньяйлов О.В. Особливості діяльності суддів ВАКС: правові засади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2020. 61 Том. 2. с. 12–15. DOI <https://doi.org/10.32782/2307-3322.61-2.2>
5. Савицький О. А. Суддя Вищого антикорупційного суду як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин: дис. ... доктора філософії за спец. 081 – Право. Київ, 2021. 221 с.
6. Коломоець Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
7. Закурін М. К. Адміністративно-правовий статус судді господарського суду. *Форум права*. 2011. № 3. С. 282–286
8. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5306>
9. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
10. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
11. Про визначення кількісного та персонального складу слідчих суддів : рішення зборів суддів Вищого антикорупційного суду від 07.05.2019 № 4. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/07.05.2019_4.pdf
12. Вищий антикорупційний суд. Аналіз здійснення судочинства Вищим антикорупційним судом у 2020 році (як судом першої інстанції). URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/statistics/analyses/justice_2020.pdf
13. Вищий антикорупційний суд. Аналіз здійснення судочинства Вищим антикорупційним судом у 2021 році (як судом першої інстанції). URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/statistics/analyses/justice_2021.pdf
14. Вищий антикорупційний суд. Аналіз здійснення судочинства Вищим антикорупційним судом у 2022 році (Як судом першої інстанції). URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/statistics/analyses/justice_2022.pdf
15. Вищий антикорупційний суд. Аналіз здійснення судочинства Вищим антикорупційним судом у 2023 року (як судом першої інстанції). URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/statistics/analyses/justice_2023.pdf
16. Бондюк А. Ф. Процесуальні основи статусу слідчого судді у кримінальному провадженні: дис... к.ю.н. (доктора філософії): 12.00.09. Київ, 2017. 241 с.
17. Кодекс суддівської етики : рішення XI (чергового) З'їзду суддів України від 22.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
18. Чучман О. І. Розсуд слідчого судді у доказуванні при здійсненні судового контролю. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022. № 56. С. 99–101. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2022.56.21>
19. Вищий антикорупційний суд. Узагальнення судової практики з розгляду слідчими суддями Вищого антикорупційного суду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів (за 2019, 2020 роки). URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/statistics/reviews/review_CIA_OSM.pdf

20. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 18 жовтня 2023 року Справа № 991/9189/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114432399>

Duliba Yevheniia, Sc. (Law), Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Field-Related Disciplines, Institute of Law, National University of Water and Environmental Engineering
ORCID: 0000-0003-2651-4977

The administrative and legal status of the investigating judge of the High Anti-Corruption Court

The article deals with the administrative and legal status of the investigating judge of the High Anti-Corruption Court (HACC), who provides of judicial control the pre-trial investigation of corruption and related criminal offenses, observance of the rights, freedoms, and interests of persons in criminal proceedings. The features of administrative and legal status of the investigating judge of the High Anti-Corruption Court (HACC), include: the procedure for acquiring status; implementation of judicial control over the pre-trial investigation of corruption and related criminal offenses, observance of the rights, freedoms and interests of persons in criminal proceedings in three main areas (consideration of applications for measures to ensure criminal proceedings, consideration of applications for permission to conduct covert investigative (search) actions; consideration of complaints about the decisions, actions or inactions of the investigator, investigator or prosecutor); priority of judicial control over the pre-trial investigation of corruption and related criminal offenses, observance of the rights, freedoms and interests of persons in criminal proceedings over the exercise of the judge's powers to administer justice; discretionary nature of authority; the unique nature of the exercise of the powers of the investigating judge, due to the substantive and subject jurisdiction of the cases of the HACC.

Special attention is paid to the analysis of statistical indicators of the activities of investigating judges of the HACC in 2022-2023, which indicate a significant burden on investigating judges and simultaneously confirm the importance of their controlling influence on pre-trial proceedings in corruption cases. It is concluded that the investigating judge of the HACC is the guarantor of ensuring the legality and validity of the restriction of constitutional rights and freedoms in Ukraine. From his professional activity, the observance of the rights and freedoms of participants in criminal proceedings, the effectiveness of the pre-trial investigation, and the achievement of the tasks of the criminal process largely depend.

Keywords: *investigative judge, High Anti-Corruption Court, administrative and legal status, judicial control, corruption offenses, protection of human and citizen rights and freedoms.*